

Qiu Xiaolong Kahden kaupungin tarina

suom. Kristiina SavikurkiOtava 2008

Vesa Lahti

“Kiinan hallintoviranomaiset ovat kavaltaneet tai käyttäneet väärin valtion varoja viime vuonna 46 miljardin yuanin eli yli neljän miljardin euron arvosta, toteaa valtion tilintarkastusvirasto vuosittaisessa raportissaan...Kiinan presidentti Hu Jintao on useaan otteeseen todennut korruption olevan yksi suurimmista uhkista maata hallitsevan kommunistisen puolueen legitimitetille.” Keski-suomalainen 29.08.2008.

Kirjailija Qiu Xiaolong on Shanghaissa, Kiinassa syntynyt ja nykyisin St. Louisissa asuva kirjallisuustieteilijä. Hän on julkaissut neljä dekkaria päähenkilönään ylikomisario Chen Cao. Xiaolong on poikkeus kiinalaisessa kirjallisuudessa, josta käytännöllisesti katsoen puuttuu meille tuttu dekkariperinne. Hänen kirjoissaan pohditaan rikoksien lisäksi yhteiskunnallisia asioita eli hyvinkin arkaluonteisia kysymyksiä nykyisen Kiinan vallanpitäjien kannalta. Kahden kaupungin tarinassa Chen saa ylimmältä puoluejohdolta tehtävän tutkia valtaviin mittasuhteisiin yltänyttä korruptiota. Tutkimukset vievät ylikomisarion Shangaista Yhdysvaltoihin T.S. Eliotin syntymäkaupunkiin St. Louisiin. Luonnollisesti tarinaan liittyvät murhat, asiaan kuuluvat keskustelut mahdollisten epäiltyjen kanssa, erilaiset tiedon hankinnat, värikäs henkilögalleria, vastoinkäymiset sekä poliittista juonittelua. Ylikomisario Cheniä voisi luonnehtia kirjailijan toiseksi minäksi. Chen kääntää kiinalaista runoutta englanniksi ja on julkaissut useita runokokoelmia. Hänellä ei ole varsinaista pohjakoulutusta poliisin ammattiin, sillä hänet on aikoinaan kutsuttu virkaan. Kirjaa värittävät Chenin ajoittain siteeraamat kiinalaisten runoilijoiden säkeet ja kungfutselaiset sanonnat. Xiaolong sanoo lehtihaastattelussa mm. näin:

“ Useat kiinalaiset romaanit sisältävät paljon enemmän runoutta (kuin länsimaiset romaanit). Kappaleen alussa, lopussa ja keskellä... ja toisinaan runoa käytetään esittelemään uusi henkilöahamo. Yritin pitää yllä tämän kaltaista kiinalaista perinnettä.

Käyttämällä runoutta, Qiu toteaa, voidaan tavallaan tahdikkaasti paljastaa henkilön luonnetta. “ Kiinassa on itsetukahduttamisen kulttuuri,” hän sanoo. “ On parempi, ettei sano mitään haluat välittömästi. Usein Chen haluaa sanoa jotain, mutta ei halua sanoa liikaa. Ja kun on hankalaa sanoa jotain proosallisesti, niin joskus ihmiset yrittävät sanoa sen runouden avulla.” “Se oli sekä totta että valhetta. Tai, kuten _Punaisen huoneen unen _jo kuluneessa säe-parissa sanotaan: _Kun totuus on valhetta, valheesta tulee totuus. / Siellä missä ei ole

mitään on kaikki“. s. 107

–

“Tavalla, jonka eräs Chenin lempirunoilija olisi tulkinnut viittaavan loputtomiin mahdollisuuksiin. Vuosia sitten tämä ilta olisi voinut olla mitä ihanin, he kaksi istumassa intiimisti yhdessä, valmiina kohoamaan tuntemattomiin sfääreihin. Mutta aika rientää. Ihmiset muuttuvat. Tämä ilta oli poliisitutkintaa varten. Sille Chen ei mahtanut mitään. Kuten ei sillekään, että oli ylikomisario Chen.” s. 106

Teoksen muita henkilöitä ovat Chenin uskollinen apulainen konstaapeli Yu, hänen vaimonsa Peiqin sekä Chenin ihastuksen kohde Catherine Rohn. Tarinan kehittyessä ja toiminnan jakautuessa kahteen kaupunkiin näiden hahmojen henkilökohtaiset piirteet ja osallistuminen tutkimuksen käännteisiin tuovat lisäväriä leppoisasti kehittyvään kertomukseen kuin myös tekevät kiinalaisen kirjailijadelegaation jäsenet omalta osaltaan.

Xialong pyrkii kirjassaan tarkastelemaan kahden eri kulttuurin eroja. Parhaimmillaan hän on delegaation siirtyessä St. Louisiin. Periaatteessa kuitenkin on kysymys suurelta osin nykyisestä Kiinasta. Teoksen alun kylpyläkohtauksessa on varsin kuvaava keskustelu:

– ”Minkäs teet?” pitkä mies tuhahti. “Kommunismi elää enää vain nostalgisissa lauluissa. Meillä jyllää nyt kapitalismi – kommunistipuolueen istuessa huipulla tikkunekku suussaan. Niin että mitä niiltä puoluekaadereilta voi odottaa?”

– ”Läpeensä korruptoituneita joka sorkka. He eivät usko mihinkään muuhun kuin omaan etuunsa – tämän ‘kiinalaisin erityispiirtein’ toteutettavan sosialisminsa nimissä, tietysti.” s. 27

–

Lukijan on helppo uskoa korruption laaja levinneisyys koko puoluekoneistoon ja liike-elämään. Toisaalta Qiu kertoo näkemyksestään näin: – ”Yritän tehdä jotain hyvin realistista. En yritä näyttää Kiinaa mahdollisimman mustana. Haluan kirjojeni olevan kuin ikkuna, josta ihmiset voivat katsoa Kiinaan.” – Hän kertoo myös kuinka hänen kirjojaan on sensuroitu, kun niitä on käännetty kiinaksi, joten varsin helppoa ei ole kertoa omasta maastaan negatiivisia asioita, vaikkakin esimerkiksi *Kahden kaupungin tarinassa* kielteisyys on periaatteessa hyvin vähäistä ja lähestymistapa korruptioon meille jo monesta yhteydestä tuttua.

Qiun kirjoissa syödään usein, herkutellaan. Jotkut ruokalajit vaikuttavat eurooppalaisittain varsin eksoottisilta. Joka tapauksessa kiinalaisen ruokakulttuurin esittelemisen tuo kirjaan mielekkään mausteensa.

– ”Syöminen on tärkeää Kiinassa,” – Qiu sanoo yksinkertaisesti. ”On hyvin tavanomaista puhua syömisestä. 1980-luvulla tavallinen perhe tuhiasi enemmän kuin puolet tuloistaan ruokaan. Vieraillessani Kiinassa nykyään, ystäväni vievät minut ulos isolle päivälliselle.

heidän on tehtävä niin tai menettävät kasvonsa. Ja he maksavat kulut peittääkseen siitä puolen kuukauden palkan.”

—
_ An ja Chen ruokailevat:

” Ensimmäiset alkupalat. Yhdellä lautasella oli kääreiksi rullattuja, rapeita ja läpikuultavia suolattuja kurkunkuoria. Toisella punaisia kiiltäviä jujubamarjoja, jotka oli höyrytetty ja täytetty keitetyllä riisillä. Jujubamarjat näyttivät makeilta ja niiden väriyhdistelmä sensuellilta: pehmeänvalkoinen riisi tummanpunaisen marjan sisällä... Ateria osoittautui oikeaksi nostalgian riemuvoitoksi, kaupungin uusimpien suuntausten hengessä. Aivan erityisen vaikutuksen Cheniin teki Subein vanhanajan kanakeitto, joka tuoksui muhevalta ja miellyttävältä ja sisälsi rippusen kaihoisuutta. Jo sen nimi oli kuin kutsu menneeseen aikaan. Toisen kutsun esitti Mummon porsas pienessä kupissaan, jonka kiiltävä väri toi mieleen kotoisan ruskean soijakastikkeen. Kuten mummon perinteikkääseen kotiruokatyylisiin sopi, porsaanlihaa oli ensin paistettu ja sitten höyrytetty niin pitkään, että se suorastaan sulii kielelle.” s. 106- 107

—
_ Qiu tunnustaa ihailevansa Per Wahlöön ja Maj Sjöwallin työtä, päähenkilönään Martin Beck. Nämä kirjat sisältävät myös sosiaalista analyysiä. ” Heidän kirjoissaan etsivänä oleminen ei ole mitenkään hoidokasta.” huomauttaa Qiu. ” Se on täynnä kovaa työtä ja turhautumista. Ja usein lopussa tapahtuu jotain odottamatonta.” Qiu toteaa haastattelussa ” Minulle romaanin kirjoittaminen... on vaikeaa, Qiu vakuuttaa.” Olen hieman perfektionistityyppiä; minusta on helpompaa kirjoittaa runo. Dekkarissa sinun ei tarvitse ylittää itseäsi luodaksesi rakenteen. Se on jo olemassa: alussa on ruumis, etsivä aloittaa tutkimuksen, lopussa rikollinen jää kiinni ja oikeus voittaa.” _ Itse asiassa Qiun *Kahden kaupungin tarina* on kaikkea muuta kuin tavallinen rikoskertomus.

Lähteet:

<http://www.januarymagazine.com/profiles/QiuXialong.html>

<http://www.mysteryreaders.org/athomeqiu.html>